

5. Profil af den bornholmske Turistbranche

Turismebarometer
for Bornholm
September 2010

DEN EUROPÆISKE UNION

Den Europæiske Fond
for Regionaludvikling

Vi investerer i din fremtid

5. Profil af den bornholmske turistbranche

Udarbejdet som led i projektet
Turismebarometer for Bornholm

af
Anders Hedetoft

Projektet er gennemført af Center for Regional- og Turismeforskning for Destination Bornholm med støtte fra Den Europæiske Regionalfond, BornholmerFærgen og Bornholms Lufthavn.

BornholmerFærgen

Indhold

Turismens omfang på Bornholm	5
Kunder og målgrupper.....	7
Overnatningssektoren	8
Udviklingen i 2010	8
Hoteller og feriecentre	10
Bed & Breakfast, pensionater, Bondegårdsferie	11
Campingpladser	12
Vandrehjem	12
Sommerhuse og sommerhusudlejning.....	13
Endagsturister samt turister der besøger familie og venner	14
Overblik over det samlede antal turistovernatninger	15
Støttevirksomheder.....	15
Restaurationer.....	16
Attraktioner	16

Turismens omfang på Bornholm

På langt de fleste destinationer vil man være henvist til at opgøre turismens omfang via antallet af overnatninger i den kommercielle del af overnatningssektoren, eventuelt suppleret med forskellige former for stikprøveundersøgelser der skal belyse omfanget af andre former for turisme som eksempelvis endagsturisme og turister der benytter privat indkvartering eller som overnatter på de kommercielle overnatningssteder der ikke er forpligtet til at indberette overnatningsdata til Danmarks Statistik. Derved bliver opgørelsen af turismens omfang og betydning forbundet med nogen usikkerhed.

Bornholm er, som ø-destination, begunstiget af, at vi har et ret præcist billede af hvor mange (og til dels hvem) der rejser til og fra øen med skib og fly. Dette betyder at turismens omfang og betydning kan opgøres med en noget større præcision end i resten af landet, om end der dog stadig er en vis grad af usikkerhed forbundet med opgørelsen, for det er jo ikke alle rejsende der pr automatik registreres som enten turist og fastboende. Center for Regional og Turismeforskning har imidlertid i en årrække gennemført en spørgekemaundersøgelse blandt de rejsende med Bornholmstrafikken, samt en enkelt (2009) undersøgelse blandt de rejsende med fly. På denne måde har vi et nogenlunde pålideligt billede af hvor stor en andel de besøgende/turisterne udgør af det samlede antal rejsende på de forskellige ruter og på de forskellige tidspunkter af året og da der føres statistik over det samlede antal rejsende kan det samlede antal besøgende og fastboende estimeres.

Som et gennemsnit over de forskellige færgeruter og over de forskellige måneder har forholdet mellem besøgende og fastboende i de senere år ligget relativt stabilt i forholdet 60-40 (60% turister og 40% fastboende)

Her ud over kendes også antal overnatninger på registrerede overnatningssteder¹ og ud fra en (rimelig velbegrundet²) antagelse om, at de registrerede overnatninger udgør ca. 88% af det totale antal overnatninger på de kommercielle overnatningssteder, kan det samlede antal overnatninger og den gennemsnitlige opholdslængde estimeres.

Besøgende/fastboende	2000	2004	2007	2008	2009
Besøgende (inkl. krydstogt, lystsejlere) (*1000)	521	561	600	588	562
Fastboende	262	304	329	328	317
Ankomne, i alt (*1000)	783	865	929	916	879
Overnatninger, registrerede (* 1000)	1.621	1.496	1.538	1.412	1.348
Person-uger * 1000, baseret på registrerede overnatninger	232	214	220	202	193
Alle betalte hele person-uger (*1000) ³	263	243	250	229	219
Overnatninger, alle betalte (* 1000)	1.842	1.700	1.748	1.605	1.532
Gennemsnitlig opholdslængde, nætter	7,0	6,0	5,8	5,4	5,4
Antal ophold i betalt overnatningsform	263	283	303	297	283
Andre ophold af besøgende (*1000) ⁴	258	278	297	291	278

Tabel 1: Overordnede nøgletal for Bornholms turisme, 2000 – 2009

Kilde: DST, passagerstatistik; DST, overnatningsstatistik; CRT, egne beregninger

¹ Dvs. overnatninger på de store overnatningssteder, jf. nærmere omtale i afsnittet Overnatningssektoren.

² Senge og værelseskapaciteten på de registrerede overnatningssteder sat i forhold til senge og værelseskapaciteten i den øvrige del af overnatningssektoren.

³ Omfatter således det estimerede antal personuger i alle **kommercielle** overnatningsformer, dvs. inkl. de overnatningssteder der ikke er tvungne til at indberette data til Danmarks Statistik.

⁴ Omfatter antal besøgende/turister der er indkvarteret hos familie/venner og besøgende der opholder sig i eget feriehus.

I 2009 udgjorde det totale antal turister/besøgende cirka 560.000. Heraf overnattede ca. 50% på kommercielle overnatningssteder. I de seneste par år har der kunnet registreres et svagt fald i antallet af bornholmske turister som toppede i 2007 med 600.000 turister. Ud over at antallet af turister har været faldende har også den gennemsnitlige opholdslængde været faldende i en længere årrække, hvilket bevirker at antallet af overnatninger indenfor de fleste overnatningskategorier har været faldende. At både antallet af turister og turisternes opholdslængde har været faldende har selvkært haft negativ indflydelse den samlede bornholmske turistsektor.

Som det ligeledes fremgår af tabel 1 kan det samlede antal **ophold** på kommercielle overnatningsformer estimeres til 283.000 i 2009 hvilket betyder at resten – 278.000 ophold finder sted hos familie og venner eller i egen bolig.

Men at det gået tilbage for antallet af overnatninger betyder jo ikke nødvendigvis, at det bornholmske turisterhverv står med større udfordringer end andre steder i landet. I de senere år ved vi godt at turisterhvervet under ét har været under pres, og vi ved også at især det tyske marked har udviklet sig uheldigt. Af tabel 2 nedenfor ses, at også den bornholmske turistsektor er ramt af tilbagegangen på det tyske og svenske marked. Antalmæssigt er det især tilbagegangen på det tyske marked der har haft betydning og den samtidige fremgang på det indenlandske marked har altså ikke været i stand til at kompensere herfor. Det norske marked har i 2009 igen vist fremgang og der er flere tegn op at også det svenske marked har nået bunden og er på vej op igen, jf. afsnit om trend for turismeefterspørgslen <indsæt link>

Marked	2000	2004	2007	2008	2009	Udvikling 2000 - 2009	Andel 2009
Danmark	637.381	758.621	857.204	775.397	748.396	17,4 %	56%
Tyskland	715.784	529.415	478.103	455.089	431.366	-39,7%	32%
Sverige	148.570	103.724	87.878	74.854	55.947	-62,3%	4%
Norge	76.040	70.047	55.698	46.952	51.602	-32,1%	4%
Polen	20.247	16.373	18.081	21.016	18.563	-8,3%	1%
Øvrige	22.668	21.816	30.506	38.544	41.853	84,6%	3%
I alt	1.620.690	1.499.996	1.527.470	1.411.852	1.347.727		100%

Tabel 2: Antal overnatninger på Bornholm fordelt efter nationalitet

Bornholm har altså haft tilbagegang på de væsentligste internationale markeder. Der ud over har Bornholm tabt markedsandele i forhold til det øvrige land, jf. tabel 3. Det betyder at tilbagegangen på de fleste markeder (de fleste lande) har været stærkere på Bornholm end i det øvrige land.

Marked	2000	2004	2007	2008	2009
Danmark	3,6%	3,8%	3,7%	3,3%	3,4%
Tyskland	4,6%	3,8%	3,5%	3,6%	3,5%
Sverige	5,8%	4,8%	4,5%	4,1%	4,0%
Norge	3,6%	3,0%	2,3%	2,0%	2,4%
Polen	29,5%	23,8%	12,9%	14,7%	15,7%
Øvrige	0,6%	0,5%	0,7%	0,9%	1,1%
I alt	3,9%	3,5%	3,3%	3,2%	3,2%

Tabel 3: Bornholms andel af det samlede antal registrerede overnatninger (DK), fordelt på nationalitet

Bornholm har i perioden tabt markedsandel på alle markeder⁵ hvilket er en ret god indikation på at det bornholmske turistprodukt har tabt konkurrenceevne i perioden, hvad enten dette tab i konkurrenceevne nu skyldes pris, kvalitet eller tilgængelighed.

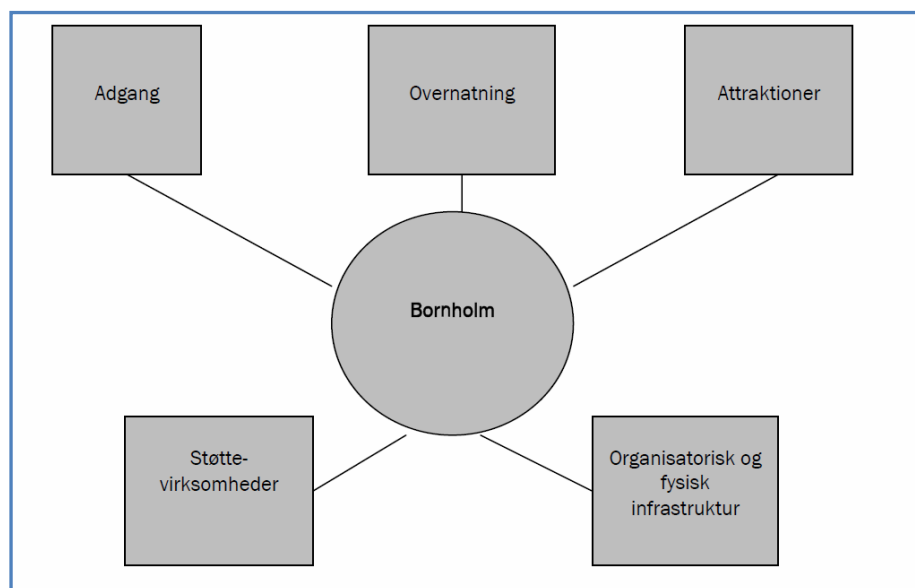
Det skal samtidig erindres at tabel 3 viser tab af konkurrenceevne i relation til resten af landet, hvilket faktisk fører til en **undervurdering** af tabet i konkurrenceevne, for den samlede danske turistsektor er i disse år i krise, med tab af markedsandele i forhold til en række andre lande.

Kunder og målgrupper

I princippet er der stort set ingen grænse for hvilke målgrupper, eller segmenter, den samlede turistpopulation kan inddeles i, når der skal skabes overblik over udviklingen på de enkelte delmarkeder. Turisterne kan således eksempelvis segmenteres efter rejsemotiv, rejsegruppens sammensætning, uddannelsesbaggrund eller indkomstmæssige baggrund. Sådanne former for segmentering kan være relevant vis man eksempelvis ønsker at målrette en markedsførings- eller produktudviklingsindsats. Når vi ønsker et billede af udviklingen i den bornholmske **turiststruktur** over en længere årrække, bliver vi imidlertid også nødt til at tage hensyn til noget så kedeligt som, hvilke data der i praksis lader sig fremskaffe.

Da der løbende indsamles information om turisterne nationalitet samt deres valg af overnatningsform, udgør disse to dimensioner en relevant måde at beskrive den bornholmske turistsektor. Sektoren kan deles op i seks nationale markeder; Danmark, Tyskland, Sverige, Norge og Polen + øvrige lande under ét, og seks overnatningsformer; hotel og feriecenter (herunder pensionater), feriehus, camping, vandrehjem, lystbådehavne samt – i hvert fald for det danske markeds vedkommende – privat indkvartering⁶. Dette giver i kombination i alt 31 mulige segmenter baseret på nationalitet og overnatningsform, som vil blive benyttet i den efterfølgende beskrivelse af den bornholmske overnatningssektor.

Overordnet set kan man sige, at den samlede bornholmske turistsektor består af følgende elementer:

Figur 1 Hovedelementer i turistsektoren på Bornholm

De tre øverste elementer i figur 1 regnes normalt til "den hårde kerne" af turistsektoren, mens de to nederste er mere diffuse. Selve adgangen til Bornholm er en helt grundlæggende forudsætning for udvikling af turismen på øen og er behandlet i et særskilt afsnit [<indsæt link>](#). I det følgende sættes først fokus på udviklingen i den bornholmske overnatningssektor og derefter skitseres strukturen inden for de bornholmske betalingsattraktioner.

⁵ Undtagen "øvrige" nationaliteter, der rent antalsmæssigt ikke betyder det store, om end det selvfølgelig er glædeligt at Bornholm tilsyneladende er blevet mere synlig i det øvrige udland.

⁶ Hos enten familie/venner eller i egen feriehus.

Overnatningssektoren

De største virksomheder inden for de forskellige overnatningskategorier er forpligtet til at indberette nøgletal til Danmarks Statistik⁷. Som det fremgår af tabel 4 er det samlede antal overnatninger⁸ over de seneste 10 år reduceret med knapt 17%. Relativt størst har tilbagegangen været for overnattende i lystbådehavnene, men antalsmæssigt er det tilbagegangen indenfor hotel- og feriecentre samt camping der virkeligt har betydet noget.

I princippet ved vi ikke hvorledes det står til med udlejningssituationen blandt de mindre virksomheder indenfor overnatningssektoren, men sandsynligvis er mønstret det samme som for de store virksomheder og samtidig er det også kun et mindre antal senge/overnatninger der er placeret i de mindre virksomheder. Den officielle overnatningssektor dækker (ud fra antal senge/pladser) omkring 92% af det samlede antal overnatningspladser på Bornholm (på feriehusområdet dog sandsynligvis noget mindre, men mere herom senere), hvilket betyder at den officielle overnatningsstatistik giver et ret godt billede af situationen i overnatningsbranchen.

Overnatningsform	2000	2004	2007	2008	2009	2000-2009	Estimat 2010
Hoteller og feriecentre	572.643	540.466	485.046	440.635	406.201	-29,1%	373.494
Feriehuse	639.000	597.000	674.461	622.068	622.591	-2,6%	622.591
Camping	297.948	265.613	283.296	266.400	240.300	-19,3%	204.344
Vandrerhjem	54.103	50.946	47.674	41.680	41.641	-23,0%	38.314
Lystbådehavne	56.996	45.971	36.993	41.069	36.994	-35,1%	38.149
I alt	1.620.690	1.499.996	1.527.470	1.411.852	1.347.727	-16,8%	1.276.892

Tabel 4: Udvikling i antal overnatninger på Bornholm, fordelt på overnatningsform

Udviklingen i 2010

På **landsplan** lagde turistsæsonen 2010 lidt sløjt fra land med et fortsat fald i antal overnatninger inden for stort set alle overnatningsformer. Da overnatningstallene for juli måned blev offentliggjort begyndte man imidlertid for første gang i lange tider at kunne spore en vis optimisme. Set i forhold til juli måned 2009 kunne der registreres et stigende antal overnatning på både hoteller, campingpladser og feriehuse. Er krisen ovre?

For Bornholm vedkommende er denne vending bestemt ikke indtruffet endnu. Hvis man sammenligner juli måned 2010 med juli 2009 fortsætter antal overnatninger med at falde i de fleste overnatningskategorier.

Hoteller og feriecentre	-14,3%
Vandrehjem	- 10,9%

⁷ Følgende virksomheder har indberetningspligt til Danmarks Statistik: Hoteller og feriecentre med minimum 40 senge, campingpladser med minimum 75 campingenheder, Vandrehjem der er med i foreningen Danhostels, Feriehusbureauer der disponerer over minimum 25 huse.

⁸ Blandt de store indberetningsforpligtede kommercielle overnatningssteder

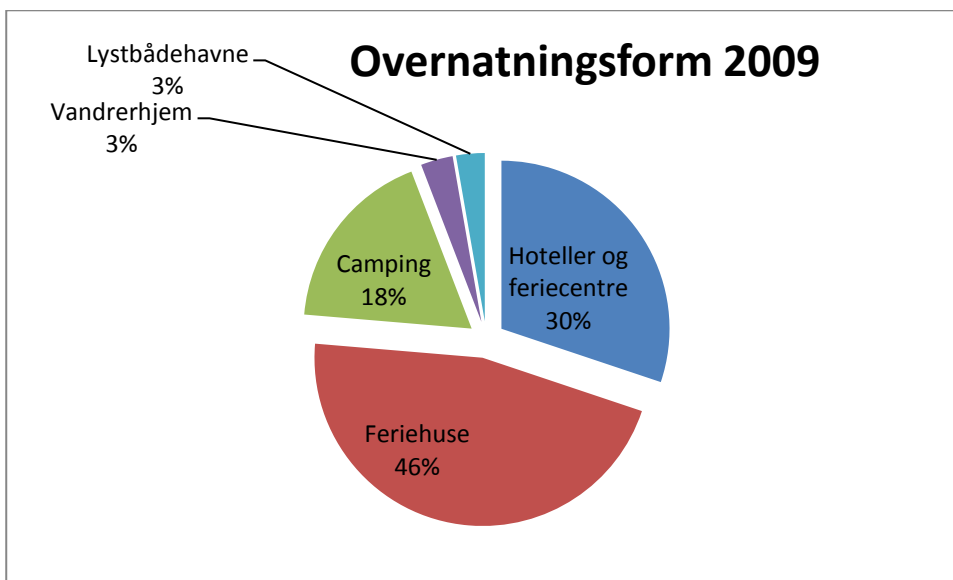
Campingpladser	-14,3%
Lystbådehavne	+2,2%
Feriehuse	**

Tabel A: Udvikling i antal registrerede bornholmske overnatninger, fra juli 2009 til juli 2010

Antal overnatninger i de bornholmske lystbådehavne har ikke blot i juli, men hele året til dato, udviklet sig positivt i forhold til 2009, men antalsmæssigt vægter hoteller og feriecentre samt campingpladser jo noget tungere og her er der altså fortsat tilbagegang i forhold til 2009.

I tabel 4 er også indsat et estimat for antal overnatninger i 2010, baseret på de registrerede overnatninger i perioden januar til juli måned 2010. Den registrerede relative ændringer i antal overnatninger i 2010 i forhold til 2010 antages også at være gældende for årets sidste måneder. På den baggrund estimeres det samlede antal registrerede overnatninger på Bornholm til godt 1.276.000 i 2010. For feriehusområdet foreligger der ikke månedsregistreringer for Bornholm og der er blot regnet med samme antal feriehusovernatninger som i 2009⁹. Totalt set forventes antal registrerede overnatninger på Bornholm at falde med ca. 5,3% fra 2009 til 2010.

Som det fremgår af figur 2 nedenfor, sker langt hovedparten af de bornholmske overnatninger i enten feriehuse eller hoteller og feriecentre. Samtidig hermed har feriehussektoren fået større og større betydning over årene.

Figur 2: Fordeling af overnatninger på overnatningsformer i 2009

⁹ Dette må siges at være en relativ optimistisk antagelse. I 2010's syv første måneder er antallet af feriehusovernatninger på **landsplan** faldet med 2,5%

Hoteller og feriecentre

Hoteller omfatter hoteller, lejlighedshoteller, moteller, kroer, strandhoteller og lignende virksomheder, som yder hotelservice, herunder mere end daglig sengeredning og rengøring af værelser og sanitære installationer.

Feriecentre defineres som kollektive faciliteter under fælles ledelse, som f.eks. klynger af huse eller bungalows, der er indrettet som boliger, og som yder begrænset hotelservice (herunder ikke daglig sengeredning og rengøring).

Ifølge Danmarks Statistik er der 34 hoteller og feriecentre på Bornholm. Dvs. der er her tale om de hoteller og feriecentre med mindst 40 senge der lovgivningsmæssigt er forpligtet til at indberette kapacitet og antal overnatninger til Danmarks Statistik.

Destination Bornholm har 56 medlemmer registreret som hoteller. Heraf kan de 16 alene ud fra firmanavnet rubriceres som pensionater. Dvs. i alt 40 virksomheder der opfatter sig selv som hoteller, og heraf er det altså 34 der på grund af deres størrelse er forpligtet til at indberette til Danmarks Statistik.

VisitDenmark.com angiver (indberettet af Destination Bornholm eller Velkomstcentret i Rønne) at der er 48 hoteller på Bornholm. Heraf kan de 24 bookes via Tourism-online der er VistDenmarks officielle bookingplatform.

I Regionalbogen 2010 (telefonbog for Bornholm) er 29 virksomheder opført under kategorien "Hoteller".

Marked	2000	2004	2007	2008	2009	2000-2009
Danmark	302.577	344.439	337.893	312.763	294.388	-2,7%
Tyskland	138.511	84.458	61.709	58.807	53.760	-61,2%
Sverige	77.046	57.491	44.703	37.754	27.704	-64,0%
Norge	35.595	36.309	26.518	19.484	20.745	-41,7%
Polen	10.880	9.976	7.524	7.203	4.808	-55,8%
Øvrige	8.034	7.793	6.699	4.624	4.796	-40,3%
I alt	572.643	540.466	485.046	440.635	406.201	-29,1%

Tabel 5: Udvikling i antal overnatninger, hoteller og feriecentre

Tilbagegangen i antal overnatninger indenfor alle internationale kundegrupper er ganske markant, men antalsmæssigt er det helt klart tilbagegangen på det tyske marked der har haft den største betydning.

I perioden er der samtidig gennemført en markant reduktion af **hotelkapaciteten**, idet en række hoteller enten er lukket eller omdannet til ferielejligheder (det vil sige at de nu figurerer under kategorien feriehuse). Set for perioden som helhed, altså fra 2000 til 2009, er kapaciteten inden for hoteller og feriecentre (målt på både antal værelser og antal senge, reduceret med ca. 25%.

På landsplan oplevede hotelbranchen en vækst i antal overnatninger i perioden fra 2000 til 2007, men siden da har branchen været trængt. Bornholm har imidlertid oplevet en endnu stærkere tilbagegang i perioden og har derfor tabt markedsandele. Bornholm havde 4,3% af det danske hotelmarked i 2000 og denne andel er i 2009 faldet til 3%.

Bed & Breakfast, pensionater, Bondegårdsferie

Definitions­mæssigt kan der ikke skelnes mellem hoteller på den ene side og Pensionater o.l. på den anden idet de i princippet tilbyder de samme ydelser. Når virksomhederne er opdelt i de to grupper beror det således udelukkende på virksomhedernes egne navngivning/markedsføring af deres virksomhed

Destination Bornholm har i alt 16 medlemmer der navngiver deres virksomhed som pensionat. Hertil kommer 8 medlemmer der tilbyder bondegårdsferie eller udleje af privatværelser, altså i alt 24 virksomheder i denne kategori.

I Regionalbogen 2010 (telefonbogen for Bornholm) er 14 virksomheder opført under kategorien "Pensionater".

Der findes ikke officiel overnatningsstatistik for pensionater, mindre hoteller o.l. men ud fra antal sengepladser kan antal overnatninger estimeres. Hvis det antages at de små overnatningssteder har samme kapacitetsudnyttelse som de større overnatningssteder, så udgør antallet af overnatninger i denne del af branchen ca. 8% af det officielle overnatningstal.

Det vil sige, at der kan regnes med ca. 32.500 overnatninger i 2009 i gruppen af pensionater, små hoteller o.l. således at det samlede antal overnatninger i Hoteller og feriecentre (incl. pensionater o.l.) kan estimeres til knapt 439.000 overnatninger i 2009.

Campingpladser

Ifølge Danmarks Statistik er der i alt 15 campingpladser (år 2009, campingpladser med mindst 75 campingenheder hvor en campingenhed er et mål for antal pladser til campingvogne eller telte á 3 personer).

Destination Bornholm har i 16 campingpladser blandt deres medlemmer, altså en plads med mindre end 75 campingenheder. Hertil kommer et antal såkaldte primitive campingpladser (6 pladser i 2010) med plads til et relativt begrænset antal overnattende.

Marked	2000	2004	2007	2008	2009	2000-2009
Danmark	140.147	174.046	189.499	174.600	157.900	12,7%
Tyskland	95.504	58.786	62.621	57.300	52.000	-45,6%
Sverige	36.378	15.945	11.553	12.300	9.000	-75,3%
Norge	13.275	7.542	5.417	6.400	5.200	-60,8%
Polen	7.274	4.595	8.067	10.400	10.000	37,5%
Øvrige	5.370	4.699	6.139	5400	6200	15,5%
I alt	297.948	265.613	283.296	266.400	240.300	-19,3%

Tabel 6: Udvikling i antal overnatninger, campingpladser

Der er i perioden opnået en pæn fremgang i antallet af danske og polske campister, men også på campingområdet har tilbagegang blandt andre nationaliteter været ganske markant. Danske campister udgør derfor i 2009 2/3 af det samlede marked.

Bortset fra 2009 har antal af overnatninger på campingpladser på landsplan været *stigende* i hele perioden. Det betyder med andre ord at *Bornholm også på campingområdet har mistet markedsandel* over de sidste 10 år (fra 2,8% i 2000 til 2,0% i 2009).

Antallet af overnatninger i 2009 på de registrerede campingpladser udgjorde 240.300. Antal overnatninger på de uregistrerede campingpladser har CRT ikke mulighed for at vurdere. I 2008 vurderede Visit-Denmark (TØBBE) antal overnatninger på de uregistrerede bornholmske campingpladser til 3.400. Fastholdes denne vurdering for 2009 er antallet af campingovernatninger 243.700.

Vandrehjem

Der er i alt seks vandrehjem på Bornholm, heraf er de fem er medlem af Danhostel. Også vandrehjemssektoren har været i tilbagegang over de seneste 10 år, med en samlet tilbagegang i antal overnatninger på 23%. Det er helt overvejende danskere der tager på vandrehjem og ved læsning af tabel 6 skal man være opmærksom at små værdier (dvs. et lavt antal overnattende fra andre lande) bevirker, at der nemt opstår store procentmæssige forskydninger. Antalsmæssigt er forskydningerne dog af mindre betydning.

Marked	2000	2004	2007	2008	2009	2000-2009
Danmark	39.788	40.692	41.171	36.365	36.753	-7,63%
Tyskland	3.587	1.679	1.338	1.062	1.211	-66,24%
Sverige	7.665	5.978	3.494	2.888	2.400	-68,69%
Norge	1.885	1.806	949	645	514	-72,73%
Polen	512	290	335	314	371	-27,54%
Øvrige	666	501	387	406	392	-41,14%
I alt	54.103	50.946	47.674	41.680	41.641	-23,03%

Tabel 7: Udvikling i antal overnatninger, vandrehjem

På landsplan er antallet af overnatninger forøget en smule siden 2000, så Bornholm har ganske markant mistet markedsandele inden for denne sektor. Bornholms andel af det danske vandrehjemsmarked er reduceret fra 4,9% i 2000 til 3,7% i 2009.

Den officielle vandrehjemsstatistik for Bornholm dækker samtlige overnatninger i branchen.

Sommerhuse og sommerhusudlejning

Danmarks Statistik opgør den del af sommerhusudlejningen der foregår via bureauer der disponerer over mindst 25 huse.

Ifølge Danmarks Statistik er der i 2009 i alt 4036 sommerhuse på Bornholm. Danmarks Statistik gennemførte i 2005 en landsdækkende stikprøveundersøgelse¹⁰ for at afdække hvor mange af sommerhusejerne der i en større eller mindre del af året udlejede deres huse. På landsniveau blev 18% af sommerhusene udlejet i en del af året og udlejningen skete primært gennem bureauer. På Bornholm var udlejningsfrekvensen imidlertid væsentlig højere, og i 2005 var 56% af de bornholmske huse udlejet i godt 7 uger i gennemsnit pr. hus. Danmarks Statistik har ikke siden gennemført undersøgelser på området.

Hvis det antages at 56% af de bornholmske sommerhuse udlejes (via bureau) svarer det til at bureauerne råder over i alt 2260 huse. I 2009 udlejede bureauerne i alt godt 22.000 husuger, svarende til at hvert hus er udlejet i lige knapt 10 uger¹¹.

Marked	2000	2004	2007	2008	2009	2000-2009
Danmark	141.000	187.000	277.881	241.410	249.727	77,1%
Tyskland	451.000	364.000	337.863	322.474	308.756	-31,5%
Sverige	16.000	16.000	22.213	15.779	11.987	-25,1%
Norge	25.000	24.000	22.409	19.983	24.809	-0,8%
Øvrige	6.000	6.000	14.095	22.422	27.312	355,2%
I alt	639.000	597.000	674.461	622.068	622.591	-2,6%

Tabel 8: Udvikling i antal overnatninger, feriehuse

Der var fremgang på det Bornholmske feriehusmarked frem til 2007, herefter et fald i 2008 og en stabilisering i 2009. Selvom også feriehusmarkedet er ramt af tilbagegang er det således den underbranche inden for overnatningssektoren der har klaret sig "mindst dårlig". Det store tab af især tyske turister er stort set kompenseret af flere danskere. Set for perioden som helhed har Bornholm fastholdt sin markedsandel af det samlede antal feriehusovernatninger – i 2009 endda med en lille fremgang i markedsandel i forhold til 2008. I de seneste år har gruppen "øvrige" udviklet sig meget positivt, men data giver desværre ikke mulighed for at analysere materialet nærmere.

I perioden er den gennemsnitlige opholdslængde for feriehusturister faldet med 19% (fra 10,5 dage i 2000 til 8,4 dage i 2009).

Samtidig er også de gennemsnitlige rejsegrupper der benytter feriehusene blevet mindre (et fald fra en gennemsnitlig gruppestørrelse på 4,3 i 2000 til 4,0 i 2009). Det er især i de seneste år at rejsegrupperne er blevet mindre.

¹⁰ Statistiske Efterretninger 2006:30: Undersøgelse af feriehusudlejningen i Danmark 2005

¹¹ Der er dog en betydelig usikkerhed forbundet med denne beregning, da antal "bureauhuse" kun er opgjort ved en stikprøve.

Spørgsmålet er så efterfølgende hvor mange turistovernatninger der sker i den ikke registrerede del af branchen? Visit Denmark (2008) kalkulerede i 2008 med 332.400 uregistrerede overnatninger i feriehus på Bornholm således at det samlede antal ferieovernatninger kom op på 954.500. De uregistrerede overnatninger sker i princippet i eget eller lånt feriehus og estimeringen er foretaget på baggrund af en stikprøveundersøgelse gennemført af Danmarks Statistik i 2005.

Endagsturister samt turister der besøger familie og venner

En form for turisme der er usynlig i de officielle overnatningsstatistikker er de turistophold der finder sted hos venner og familier. Ikke desto mindre foregår en betydelig del af det samlede antal turistovernatninger netop hos venner og familier. Center for Regional og turismeforskning foretager løbende en spørgeskemaundersøgelse blandt de rejsende på Bornholmstrafikkens færger og med udgangspunkt heri er det samlede antal turister der besøger venner og familier estimeret til estimeres det samlede antal overnatninger hos venner og familier i 2009 til 162.000 personer med et samlet antal overnatninger på ca. 782.000. På basis af en landsdækkende afdækning af danskernes ferievaner estimerer Visit Denmark antallet overnatninger hos venner og familie på Bornholm til at udgøre 685.000. Som det fremgår er der altså en vis usikkerhed forbundet med at fastlægge omfanget af denne ikke-registrerede form for turisme.

Overblik over det samlede antal turistovernatninger

Der er primært tre, og delvis afhængige, kilder til vurdering af det samlede antal turistovernatninger på Bornholm nemlig, (1) Danmarks Statistiks officielle overnatningsstatistik, (2) Visit Denmark der foretager en korrektion for uregistrerede overnatninger på basis af stikprøveundersøgelser gennemført af Danmarks Statistik¹² samt (3) CRT der foretager en korrektion på basis af stikprøveundersøgelser på færgerne¹³ og i lufthaven. Denne viden kombineres med faktiske trafiktal til og fra Bornholm.

2008 (1000 stk.)	DST	VD	CRT
Hoteller og feriecentre	440,6	501,8	473,1 ^{a)}
Camping	266,4	269,8	269,8
Vandrehjem	41,7	41,7	41,7
Lystbådehavne	41,1	41,1	41,1
Feriehuse	622,1	954,5	1.024,5 ^{b)}
Endagsbesøg ^{c)}	-	200,3	92 ^{d)}
Privat overnatning	-	685,1	782,0 ^{d)}
I alt	1411,9	2.694,3	2.724,2

Tabel 9: Beregnet samlet antal overnatninger/dage på Bornholm

Note a: Estimeres på basis af antal senge i registrerede (over 40 senge) og uregistrerede (under 40 senge) overnatningssteder. Det antages at de uregistrerede overnatningssteder har samme belægningsprocenten og opholdslængde som de registrerede overnatningssteder. Benyttes i stedet spørgeskemadata samt registrerede trafiktal som i resten af CRT-analysen fås et estimeret overnatningstal i hoteller og feriecentre på 484,7 tusinde overnatninger.

Note b: Opgørelse baseret på spørgeskemadata for 2009. 540,3 tusinde overnatninger i egen bolig/feriehus og 484,2 tusinde overnatninger i lejet sommerhus.

Note c: Endagsbesøgende har jo pr. definition ingen overnatninger, så her er der tale om antal dagsophold.

Note d: Opgørelse baseret på spørgeskemadata for 2006 til 2009.

Støttevirksomheder

Turisme er et fænomen der har betydning for så mange virksomheder og brancher at det nærmest er halsløs gerning at ville forsøge sig med en afgrænsning. Blandt de virksomheder der i særlig grad henvender sig til turisterne og som henter en meget betydelig del af deres omsætning fra turisterne kan restaurationssektoren, transportsektoren (bus- og taxikørsel), udlejning (cykler, biler, kajaker etc.), kunsthåndværkere og gallerier, samt udbydere af "oplevelser" (guider, forskellige former for events etc.)

Turistens oplevelse af det samlede ferieophold afhænger i høj grad af produkter og serviceydelser fra de forskellige støttevirksomheder, og en fortsat udvikling af det samlede turistprodukt kræver et tættere samarbejde mellem de forskellige aktører i de enkelte værdikæder. At få sammenknyttet (eksempelvis via bedre koordination eller fælles produktudvikling) de enkelte aktører i de enkelte værdikæder udgør en oplagt udviklingsmulighed for Bornholm turisme og der er da også allerede flere initiativer i den retning.

Et tættere samarbejde, i starten eventuelt blot en bedre informationsudveksling, mellem de virksomheder der tilbyder forskellige former for oplevelse og virksomheder indenfor overnatningssektoren er en mulighed. En anden mulighed kunne være tættere informationsudveksling mellem de bornholmske attraktioner og restauranter på den ene side og virksomheder inden for overnatningssektoren på den anden.

¹² Den sidste stikprøveundersøgelse blev gennemført i 2005 og der gennemføres ikke en særskilt stikprøve for Bornholm

¹³ På Rønne-Ystad og Rønne-Køge gennemføres fire årlige stikprøveundersøgelser, på Rønne-Sassniz en årlig undersøgelse og i lufthaven blev den sidste undersøgelse gennemført i 2009.

Restaurationer

Destination Bornholm har i alt 110 medlemmer i kategorien restauranter/røgerier/grill. Ud fra firmanavn kan 8 rubriceres som røgerier og 16 som caféer. I Regionalbogen 2010 er 69 virksomheder opført under kategorien restaurationer, heraf flere af hotellerne med egen restauration.

Danmarks statistik kategoriserer alle virksomheder efter branche. Samtidig gennemfører Danmarks statistik løbende en opgørelse antal "reelt aktive virksomheder", hvilket – groft sagt – er virksomheder der giver beskæftigelse til mindst 0,5 årsværk. Opgjort på denne måde var antallet af arbejdssteder inden for restauration 54¹⁴. Hertil kommer de virksomheder indenfor hotelbranchen der også driver restaurationer.

De bornholmske restaurationer er mindre end gennemsnittet for landet hvilket bl.a. kan tilskrives de mange virksomheder der kun har åbent i en mindre del af året. I 2007 omsatte den gennemsnitlige bornholmske restaurationsvirksomhed for 2,3 mio. kroner på årsbasis, et omsætningsniveau der har ligget forholdsvis stabilt i en længere årrække (dog med en svagt faldende tendens).

Attraktioner

De bornholmske attraktioner består både af betalingsattraktioner hvor publikum må betale for at få adgang og natur/kultur-attraktioner med gratis adgang. Besøg på attraktioner udgør for de fleste turister en væsentlig del af den samlede ferieoplevelser.

Betalingsattraktionerne kan opdeles i de statsanerkendte museer, andre museums lignende attraktioner samt andre primært private betalingsattraktioner. Dertil kommer de gratis attraktioner består primært af forskellige kulturelle og natur-attraktioner.

Bornholms absolut mest besøgte attraktion er Hammershus. I 2009 besøgte skønsmæssigt 325.000 turister Hammershus. Herefter følger Almindingen og Helligdomsklipperne som de enkelt-attraktioner der tiltrækker de fleste besøgende.

De bornholmske røgerier og kunsthåndværker kan måske ikke hver for sig betragtes som "attraktioner", men de indtager alligevel en så væsentlig rolle i markedsføringen af Bornholm, og for en stor del af turisterne er det en væsentlig del af selve rejseoplevelsen at besøge disse virksomheder. Derfor giver det god mening at betragte røgerier, glaspustere og øvrige kunsthåndværkere som væsentligt attraktioner i det samlede bornholmske turistprodukt. Således har de Bornholmske røgerier skønsmæssigt haft besøg af 318.000 turister i 2009. Glaspusterne har haft besøg af 252.000 og øvrige kunsthåndværkere og gallerier af 132.000 turister.

Joboland, Natur Bornholm, Kunstmuseet samt Middelaldercentret er – i nævnte rækkefølge – herefter de mest besøgte betalingsattraktioner med et oplyst/skønnet besøgstal på mellem godt 50.000 og knapt 100.000 i 2009.

En mere detaljeret oversigt over attraktionerne findes i følgende tabellen under Delrapporter.

¹⁴ I 2007 der er det seneste år hvor der er adgang til regnskabsdata på virksomhedsniveau via Danmarks Statistik

CENTER FOR REGIONAL- OG TURISMEFORSKNING